

Hyvinvointiraportti 2022

17.5.2023

Sari Kautto

Sisällys

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen.....	3
Kuntastrategian hyte-tavoitteet ja mittarit.....	4
Hyvinvoinnin tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi, toteutuma.....	5-17
Hyvinvoinnin indikaattoreita.....	18-22
Pohjois-Savon hyvinvoinnin kehitys väestöryhmittäin.....	23
Nykytila ja tavoitteet Vieremällä.....	24-27

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle (Terveydenhuoltolaki 12 §).

Laaja hyvinvointikertomus valmistellaan kerran valtuustokaudessa.

Laajahyvinvointikertomus 2021-2025 hyväksyttiin valtuustossa 33 § 6.6.2022 .

Vuosiraportissa 2022 tarkastellaan tavoitteiden toteutumista ja hyvinvoinnin edistämistyön toimenpiteitä.

Vuosiraporttiin 2022 on päivitetty hyvinvointikertomuksessa olevat indikaattoritiedot niiltä osin kuin uutta tietoa on ollut saatavilla.

Tarkempi analyysi toteutuu laajan hyvinvointikertomuksen yhteydessä koska tilastotiedot päivittyvät viiveellä.

Kuntastrategian hyte-tavoitteet ja mittarit

Asukaslähtöisyys

- Kuntalaisten kuuleminen ja osallistuminen
- Elinympäristön kehittäminen
- Yhteisöllisyyden edistäminen

Hyvinvoiva kuntalainen

- Päivittäisen elämisen palvelut ovat korkeatasoisia ja kätevästi kaikkien saavutettavissa
- Liikuntapaikat ovat ajanmukaisia ja hyvässä kunnossa
- Luontoon pääsemistä ja siellä tapahtuvaa turvallista liikkumista edistetään
- Laadukkaat kulttuuripalvelut
- Nuorilla on mielekästä tekemistä ja mahdollisuus kokoontua turvallisessa ympäristössä vapaa-aikanaan
- Terveet elämäntavat (päättöön elämä, toimintakyvyn ylläpitäminen ja parantaminen)
- Sosiaalinen hyvinvointi

1.

Asukaslähtöisyys

Tavoite	Toimenpide	Arviointimittari	Toteutuminen
Kuntalaisten kuuleminen ja osallistuminen	Järjestetään yhdistys- ja kyläparlamentti (sisältää liikunta- ja hyvinvointifoorumin) Kuntalaismielipiteen hyödyntäminen päätöksenteon valmistelussa Kuntalaismielipiteen hyödyntäminen liikuntapaikkarakentamisessa ja liikuntapalveluiden suunnittelemisessa	Seurojen, yhdistysten ja kunnan yhteiskokous järjestetään säännöllisesti (kerrat ja osallistujamäärät) Päätökset, joissa kuntalaismielipide huomioitu (aloitteet, kyselyt kuntalaisilta, lausunnot) Osallistuva budjetointi ehdotukset ja äänestys	Kylä- ja yhdistysparlamentti kokoontui 3 kertaa v. 2022 Vuoden 2022 aikana tehtiin 7 kuntalaisaloitetta: Kuntopyörän hankkiminen Vieremän kuntosalille, liittyminen WHO:n ikäystävällisten kuntien verkostoon, inva-paikkojen lisääminen terveyskeskuksen eteen, Hakatien ja Jokikujan kunnostus ja pinnoitteen laitto, kuntoportaat Vieremän kylälle, kyläseurojen energia-avustus, päiväkodin työntekijöiden vaateraha Kuntosalin laajennusosa valmistui 1.9.2022 (osbu). Kulttuuri ja vapaa-aikatoimen asiakstyytyväisyyskysely valmistuu toukokuussa 2023 Nuorisovaltuusto kokoontui 3 kertaa ja vanhus- ja vammaisneuvosto 4 kertaa.

2.

Tavoite	Toimenpide	Arviointimittari	Toteutuminen
Elinympäristön kehittäminen	Hyvät kevyenliikenteen väylät ja liukkauden esto	Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65v. täyttäneillä / 10 000 vast. ikäistä	144,2 (2021)
	Parannetaan liikenneväylien turvallisuutta ja kehitetään kevyen liikkumisen olosuhteita	Poliisin tietoon tulleet liikenneturvallisuuden vaarantamiset ja liikennerikkomukset / 1 000 asukasta	24,1 (2021)
	Turvataan haja-alueella asuminen / yrittäminen	Avustettavien yksityisteiden määrä (km)	227 (2022)
	Kunnassa tehdään ajantasainen liikuntapaikkojen kehittämissuunnitelma	Kehittämissuunnitelma kyllä/ei; huomioitu TA:ssa kyllä/ei	Kyllä / Kyllä Kuntosalin laiteuudistus investointiohjelmassa 2023

3.

Tavoite

Toimenpide

Arviointimittari

Toteutuminen

Yhteisöllisyyden edistäminen

Kunnassa järjestetään erilaisia tapahtumia ja toimintaryhmiä

Kunnan järjestämät tapahtumat

Juhlavuonna 2022 kaikille avoimia, erilaisin teemaohjelmin järjestettyjä tapahtumia oli yhteensä runsas 100 kappaletta (98 tapahtumaa, vapaa-aikatoimi).

Yhdistysten toiminnan tukeminen

Toimivat yhdistykset ja kylien aktiviteettien määrä (kunnan tapahtumakalenterissa /vuosikellossa)

Vieremällä toimii 10 kyläseuraa ja kanteleyhdistys. Aktiivisia liikuntajärjestöjä/urheiluseuroja on 6 kpl.

1. Hyvinvoiva kuntalainen

Tavoite	Toimenpide	Arviointimittari	Toteutuminen
Päivittäisen elämisen palvelut ovat korkeatasoisia ja kätevästi kaikkien saavutettavissa.	Sosiaali- ja terveyspalveluihin pääsee joutuisasti	Odotusaika hoidon tarpeen arvioinnista ensikäyntiin, toteutuneet hoidot perusterveydenhuollossa	Vieremä odotusaika (30.4.2023) Alle 1 kk 159 käyntiä 1-2 kk 3 käyntiä 2-3 kk 1 käyntiä Yli 3 kk 0 käyntiä
	Tilat ja tapahtumat ovat esteettömiä	LIITU turvallisuus- ja esteettömyyskävely sekä saatu palaute	Toteutettu 6.9.2022
	Palveluliikenne on toimivaa ja kattavaa	Pali-liikenne	Toteutetaan koulujen loma-aikoina 1 x viikossa, ennalta sovittuna viikonpäivänä (pankkipäivä).
	Kunta järjestää kohdennettuja liikkumisryhmiä ja –tapahtumia	Liikuntapaikkojen tai -palveluiden asiakaspalautekysely	Asiakastyytyväisyyskysely valmistuu toukokuussa 2023 Liikuntatoimen liikkumisryhmiä 11 kpl joista 4 on suunnattu erityisryhmille

2.

Tavoite

Toimenpide

Arviointimittari

Toteutuminen

Liikuntapaikat ovat
ajanmukaisia ja
hyvässä kunnossa

Kunnassa tehdään
ajantasainen
liikuntapaikkojen
kehittämissuunnitelma

Kehittämissuunnitelma
kyllä/ei

huomioitu TA:ssa
kyllä/ei

Kyllä

Kyllä

3.

Tavoite

Toimenpide

Arviointimittari

Toteutuminen

Luontoon pääsemistä ja siellä tapahtuvaa turvallista liikkumista edistetään.

Kunnan ylläpitämien reittien merkit ja kartat ovat ajantasalla

Reitit on tarkastettu ja kartat päivitetty tarvittaessa vuosittain

Kyllä

4.

Tavoite

Toimenpide

Arviointimittari

Toteutuminen

Laadukkaat
kulttuuripalvelut

Kulttuuripalvelut ovat
asukaslähtöisiä,
monipuolisia ja kaikkien
saatavilla.

Kulttuuritapahtumien
määrä (kunnan
tapahtumakalenterissa /
vuosikellossa)

Kirjaston
käyttäjämäärät ja
aukioloajat

Kulttuuritapahtumia
34 kpl (2022)

Pääkirjastossa käytiin
asiakaspalveluaikoina yhteensä
14 811 ja omatoimiaikaan 10
057 kertaa (2022).
Aukiolotunnit 12 655 h (2022).

5.

Tavoite	Toimenpide	Arviointimittari	Toteutuminen
Nuorilla on mielekästä tekemistä ja mahdollisuus kokoontua turvallisessa ympäristössä vapaa-aikanaan.	Järjestötoiminnan kehittäminen	Järjestötoiminta, kerhotoiminnan määrä / osallistujamäärä	Kerhot/harjoitukset/kokoukset/leirit 20 kertaa, 200 kävijää
	Kansalaisopiston kurssitoiminnan kohdentaminen	Nuorille suunnattujen kurssien määrät ja osallistujamäärät	Kansalaisopistolla oli kaksi nuorille suunnattua ryhmää: teatteri ja kokkauskurssi. Osallistujia ei kuitenkaan ryhmiin tullut, joten kurssit eivät toteutuneet.
	Nuorisotalotoiminnan säilyttäminen	Nuorisotalon kävijöiden lukumäärä ja aukiolopäivät	Nuorten illat 116 kertaa, 936 kävijää Alakouluikäisten illat (Nappikset) 90 kertaa, 519 kävijää.

6.

Tavoite	Toimenpide	Arviointimittari	Toteutuminen
Terveet elämäntavat -Päihteetön elämä	Ehkäisevä päihdetyö	Käyttää alkoholia viikoittain, % 8. ja 9. luokan oppilaista	4,3 % (2021) Ehkäisevän päihdetyön oppitunnit kouluissa, Etsivä nuorisotyö
-Toimintakyvyn ylläpitäminen ja parantaminen.	Hyvän toimintakyvyn ylläpitäminen	Kokee terveydentilansa keskikertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. lk oppilaista	36, 2% (2021)
	Liikunnan lisääminen ja lihavuuden ehkäisy	Ylipaino, % 8. ja 9.lk oppilaista	30,3 % (2021)
	Järjestöjen ja koulujen kerhotoiminta	Harrastaa liikuntaa vähintään 1h % 8. ja 9.lk oppilaista	25,7 % (2021) Liikuntakerhot
	Ikääntyvän väestön lihasvoimaharjoittelun lisääminen, kaatumisten ennaltaehkäisy	Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajakset 65v. täyttäneillä / 10 000 vast. ikäistä	144,2 (2021)
		Kouluterveyskyselyn tulokset 2021, uusi syksyllä 2023!	

7.

Tavoite	Toimenpide	Arviointimittari	Toteutuminen
Sosiaalinen hyvinvointi	Yhteisöllisyyden lisääminen	Ei yhtään läheistä ystävää (8. ja 9. lk)	7,1 % (2021) koulukuraattori, koulupsyykkari Huomaa Hyvä-oppitunnit
	Elämönhallintaryhmät nuorille	Kyllä/ei	Ei toimintaa
	Opiskelupaikan tai työpaikan löytäminen kaikille nuorille / valmistuneille	Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24-v. %	9,1 % (2021) Etsivä nuorisotyö
	Työkäisten työ- ja toimintakyvyn edistäminen	Nuorisotyöttömät, 18-24 v. työvoimasta %	5,1 % (2022)
		Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä	33,3 % (2022)
		Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25-64v. %	10,4 % (2022)

MOVE!-mittaukset

Move! on perusopetuksen 5. ja 8. vuosiluokkien oppilaille tarkoitettu fyysisen toimintakyvyn valtakunnallinen mittaus- ja palautejärjestelmä, jonka keskeisenä tarkoituksena on kannustaa omatoimiseen fyysisestä toimintakyvystä huolehtimiseen.

Move!-mittaustuloksia hyödynnetään esimerkiksi koulujen liikunnanopetuksessa, kouluterveydenhuollon järjestämissä terveystarkastuksissa sekä valtakunnallisten, alueellisten ja paikallisten hyvinvointitoimenpiteiden suunnittelussa, seurannassa ja arvioinnissa.

MOVE-mittausten osa-alueet

1. 20 metrin viivajuoksu (kestävyys, liikkumistaidot)
2. Vauhditon 5-loikka (alaraajojen voima, nopeus, dynaamiset tasapainotaidot, liikkumistaidot)
3. Ylävartalon kohotus (keskivartalon voima)
4. Etunojapunnerrus (yläraajojen voima)
5. Liikkuvuus = kyykistys (lantion alueen ja alaraajojen liikkuvuus), alaselän ojennus täysi-istunnassa (alaselän ja lonkan alueen nivelien liikelaajuus), oikean ja vasemman olkapään liikkuvuus (yläraajojen ja hartian alueen liikkuvuus)
6. Heitto-kiinniottoyhdistelmä (käsittelytaidot, havainnointimotoriset taidot ja yläraajojen voima)

Fyysisen toimintakyvyn kokonaistulos Vieremä MOVE-mittaustulokset

Tulos ilmaisee prosenttiosuuden oppilaista, joiden fyysinen toimintakyky on mahdollisesti terveystä ja hyvinvointia kuluttavalla tai haittaavalla tasolla.

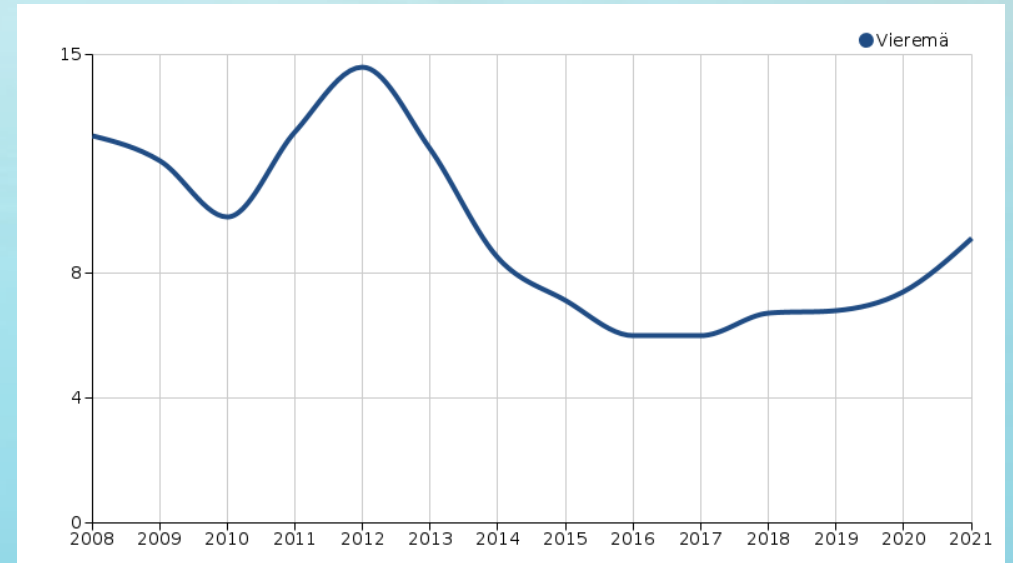
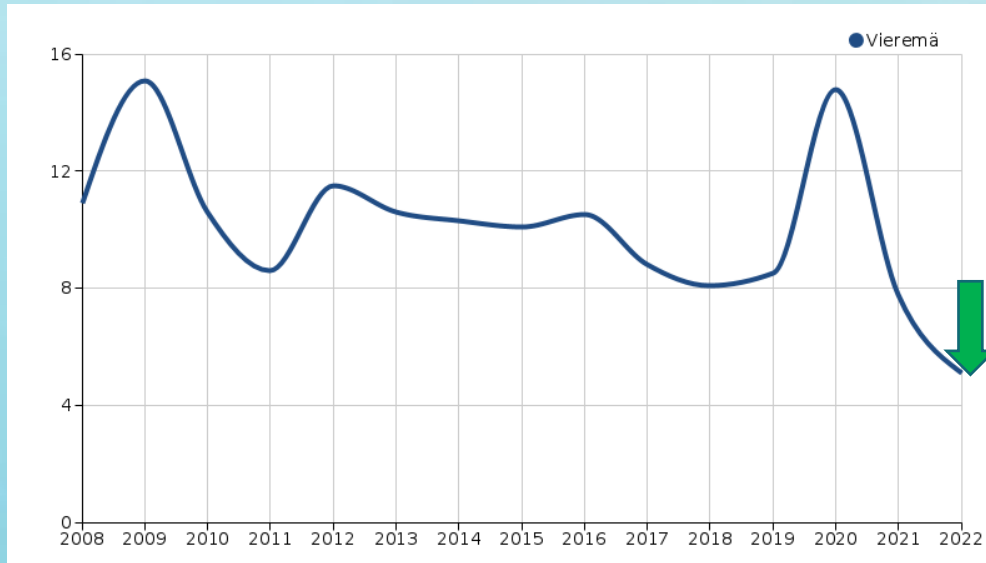
Laskennassa on huomioitu kaikki fyysisen toimintakyvyn osa-alueet.

Luokka	Pojat		Tytöt		Yhteensä	
Vuosi 2022						
5. luokka	30.8 % (-15,2 %)	↑	11.1 % (-26,9 %)	↑	19.4 % (-22,6 %)	↑
8. luokka	76.9 % (+ 14,9 %)	↓	38.5 % (+ 9,5 %)	↓	57.7 % (+7,7 %)	↓
Vuosi 2021						
5. luokka	46 %		38 %		42 %	
8. luokka	62 %		29 %		50 %	

Hyvinvoinnin indikaattoreita

Nuorisotyöttömät, % 18 - 24-vuotiaasta työvoimasta
7,8 % 2021   5.1 % (-2,7 %) 2022

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä
9,1 % 2021   tieto puuttuu 2022

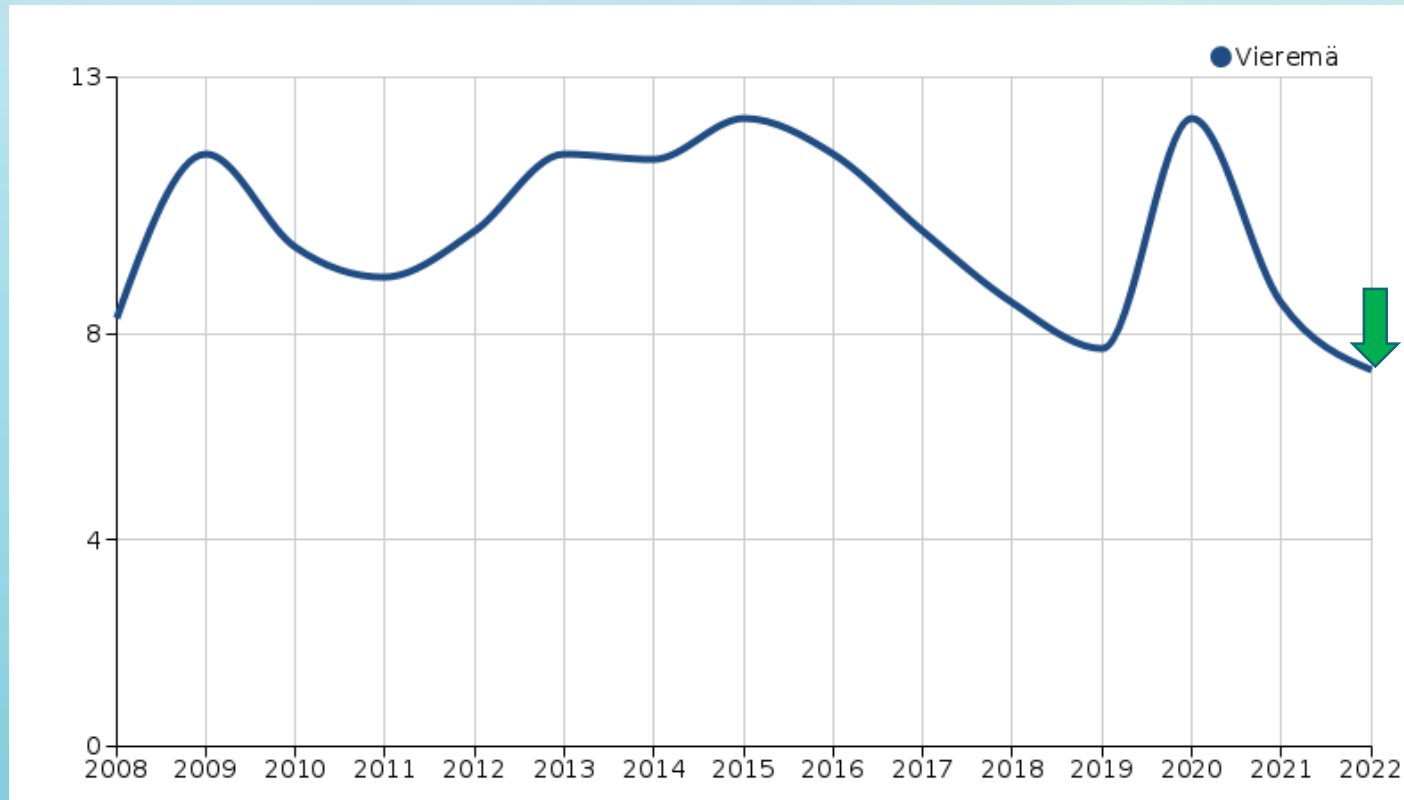

Hyvinvoinnin indikaattoreita

Työttömät, % työvoimasta

8,6 % 2021

7,3 % (-1,3 %) 2022

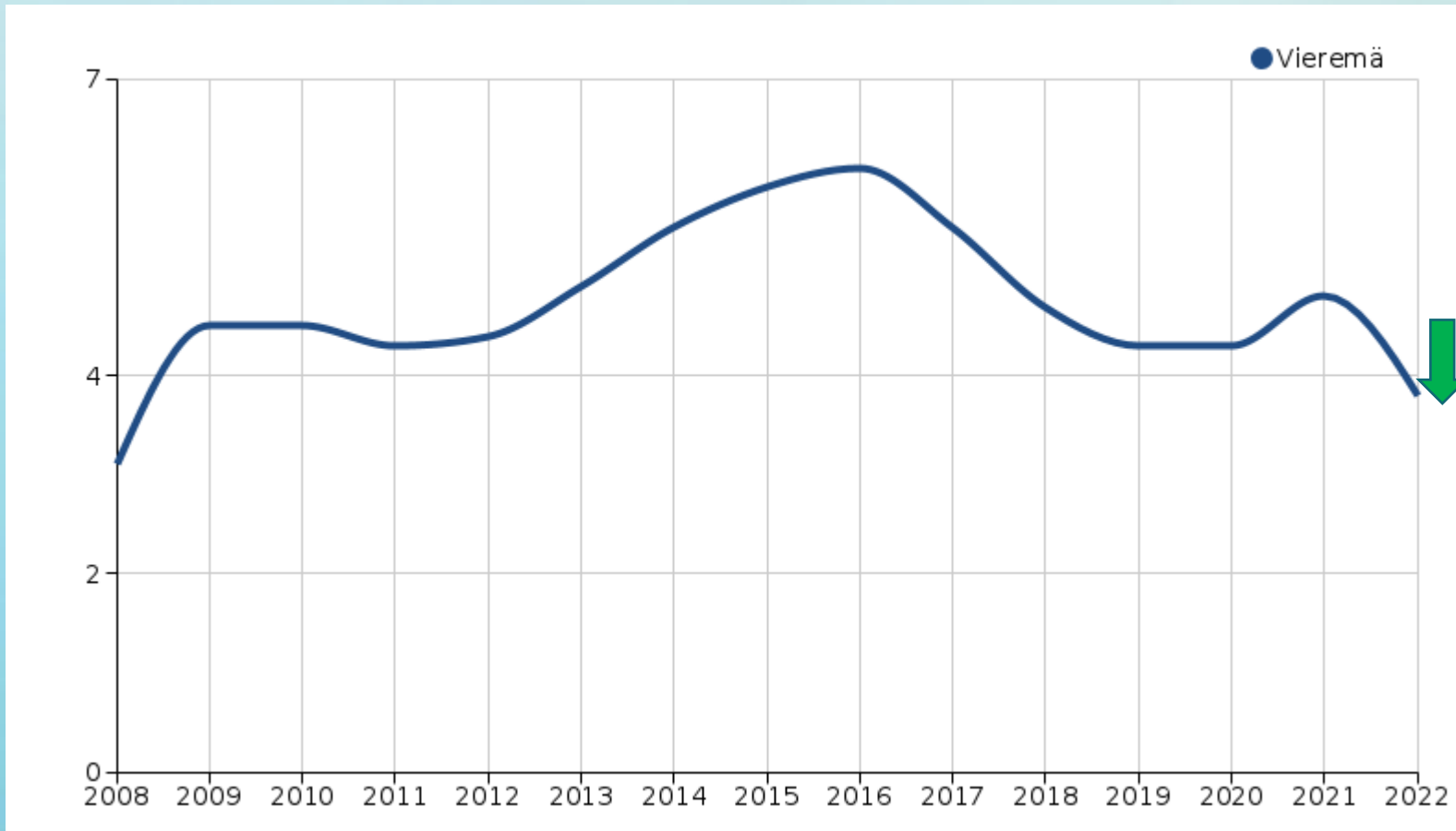

Hyvinvoinnin indikaattoreita

Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista

4,8 % 2021

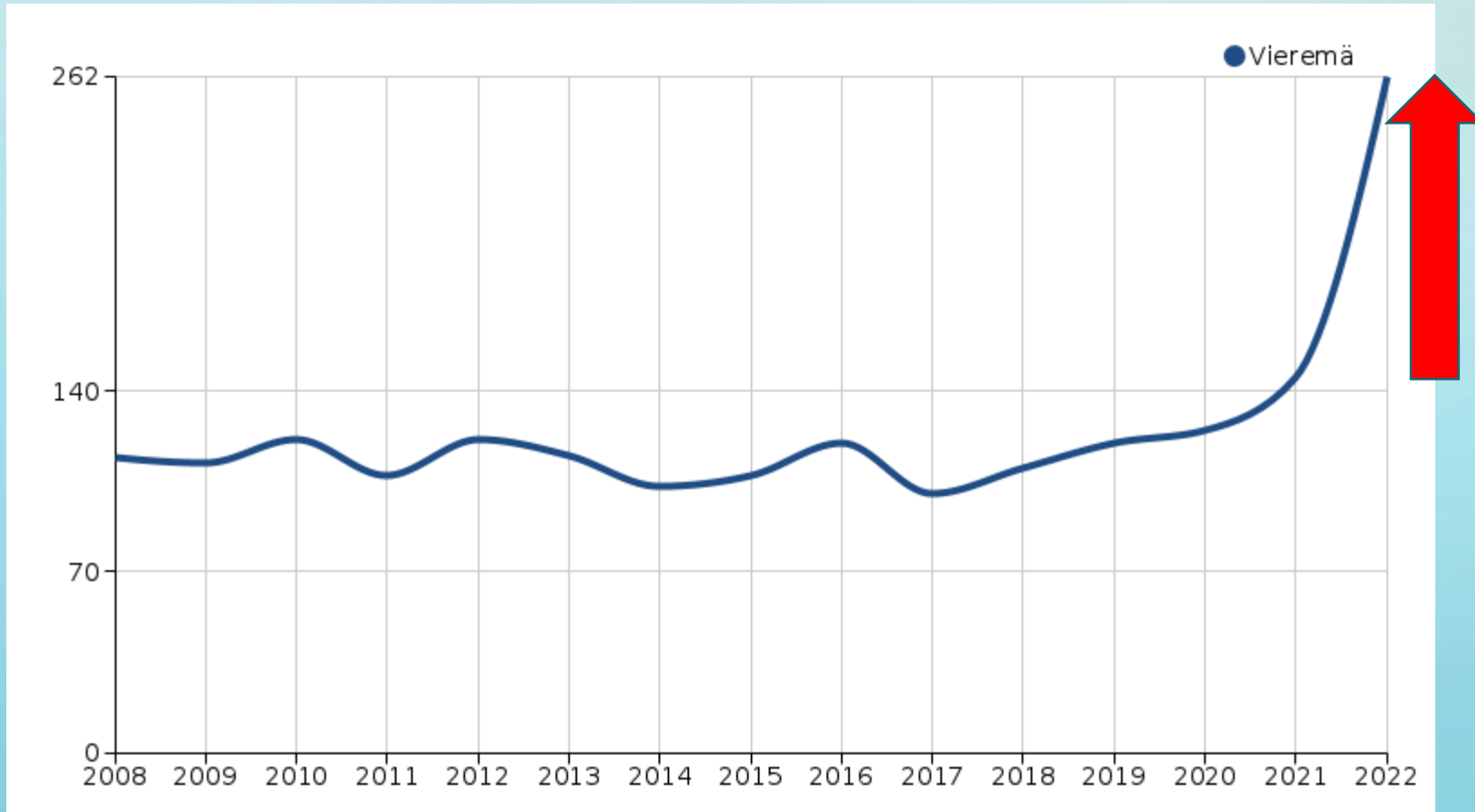
3,8 % (- 1 %) 2022

Hyvinvoinnin indikaattoreita

Sairauspäivärahaa saaneet 16 - 64-vuotiaat / 1 000
vastaavan ikäistä 144,9 2021 (+ 117 hlöä) 261,9 2022

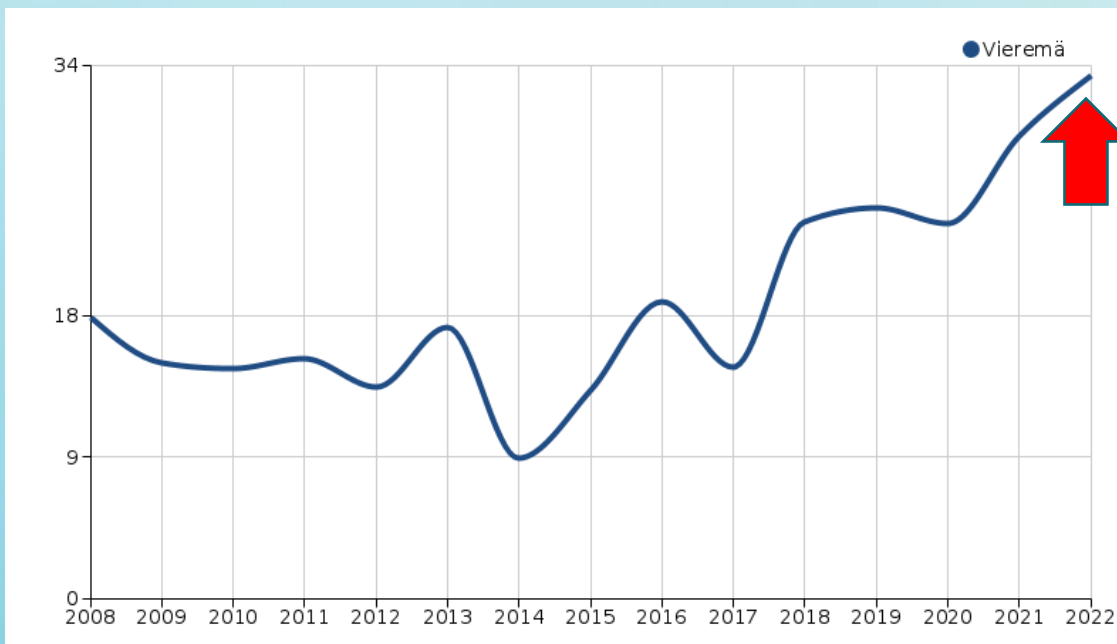

Hyvinvoinnin indikaattoreita

Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet
25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

29.4 % 2021

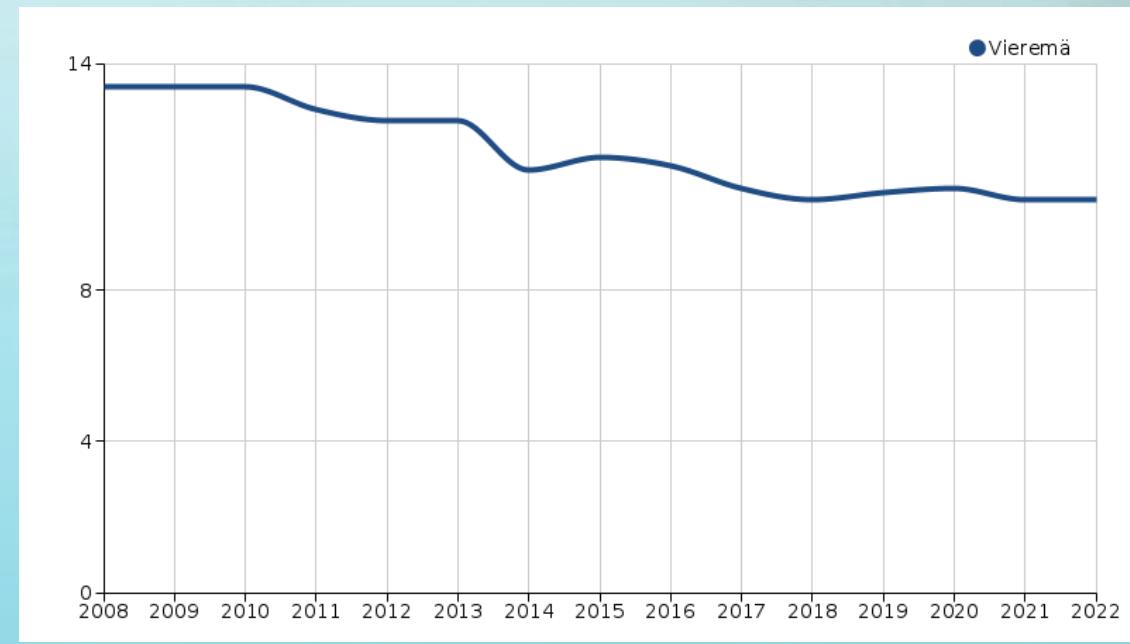
33,3 % (+ 3,9 %) 2022

Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat,
% vastaavan ikäisestä väestöstä

10,4 % 2021

10,4 % (ei muutosta) 2022

POHJOIS-SAVOLAISTEN HYVINVOINNIN KEHITYS VÄESTÖRYHMITTÄIN

Lapset ja nuoret

Työikäiset

lääkkäät

Toiminta- ympäristö

- yhä useampi ei kiusaa
- raittiita ja tupakoimattomia on enemmän kuin aiemmin
- liikkumattomia on vähemmän ja toimintakyky on parantunut
- tervehampaisia on enemmän kuin aiemmin

- kohdunkaulan syövän seulontaan osallistutaan hieman aiempaa paremmin, vaikkakin vähäistä
- raskaudenkeskeytyksiä on vähemmän kuin aiemmin
- vammojen ja myrkytysten takia sairaalahoitoa saa yhä harvempi
- päivittäin tupakoivien määrä pienessä laskussa
- työttömien terveystarkastukset pienessä nousussa, mutta vähäistä

- kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajakset laskussa

- Avioerojen määrä pienessä laskussa
- Koulutustasomittain nousussa
- EVA käyttö kasvussa
- MPR-rokotuskattavuus kasvussa

- yksinäisyyden tunne kasvussa ja osallisuuden tunne heikentynyt
- ruokailutottumukset ovat heikentyneet
- unen määrä jää vähäisemmäksi kuin aiemmin
- koulu-uupumus, ahdistuneisuus ja masennus ovat lisääntyneet
- kiusattuja on enemmän
- vaikeuksia oppimistaidoissa yhä enemmän
- Häiritsevää seksuaalista ehdottelua ja ahdistelua yhä enemmän
- 0-14-vuotiaat yhä useammin rikoksista syylliseksi epäiltyinä

- vanhemmat kaipaavat tukea vanhemmuuteen
- yksinäisyyden tunne suurempaa kuin koko maassa keskimäärin
- kasviksia, hedelmiä ja vihanneksia syödään liian harvoin
- liikuntaa harrastetaan liian vähän
- alkoholia liikaa käyttäviä on yli kolmannes työikäisistä
- Mielenterveysperustaisesti sairausprahaa saavien määrä kasvussa

- kuolleisuus tapaturmisiin kaatumisiin ja putoamisiin on kasvussa
- liikkuminen on liian vähäistä

- Pitkäaikais-työttömien määrä työttömistä kasvussa
- toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden 18-24v % määrä kasvussa
- kunta kutsuu liikuntaseurat ja yhdistykset yhä harvemmin yhteiskokoukseen

Kehitys
positiivista

Kehitys
negatiivista

Tavoite

2022

Nykytila

Ahtaasti asuvia
lapsiasunto-
kuntia
35,7 %
(2020)

Kokoaikaisen
varhaiskasvatuksen
piirissä 1-2 vuotiaat
64.3 %
(2020)

KTK:
Huolia
terveydentilasta
ja mielialasta.
Keskusteluyhteys
aikuisen (koulu)

Lapset,
varhaisnuoret,
perheet

Kunnasta löytyy
asuntoja eri
elämänvaiheissa
oleville ihmisille

Varhaiskasvatus,
esi-,perus-, ja
lukio-opetus
korkeatasoista ja
nykyaikaista

Liikuntakerhot,
psykkari,
koulukuraattori,
kouluterveyden-
huolto

Nykytila

2022

Tavoite

Yläkoululaisista
36 % kokee
terveydentilansa
keskinkertaiseksi
tai huonoksi

Ylipainoisten
nuorten määrä
kasvoi 18,8:sta
30,3 prosenttiin
kahdessa
vuodessa
2019 ->2021

MOVE:
57.7 % (+7,7 %)
8. luokan
oppilaista fyysinen
toimintakyky on
tasolla, joka voi
vaikeuttaa arjessa
jaksamista

**Nuoret, nuoret
aikuiset**

**Kaveri ja
harrastus
kaikille**

**Riittävä lepo
ja
terveellinen
ateriarytmi**

**Päihteetön ja
terve
elämäntapa**

2022

Tavoite

Nykytila

Sairauspäivärahaa saavien määrä kasvanut 117 hlöä vuodesta 2021

Työttömyys vähentynyt 1,3 % vuodesta 2021

Työikäiset

Kuntastrategia, hyvinvoiva kuntalainen
Hyvä-hankeen ja Kunnan kunta toimenpiteet

Yritysten kanssa tehdään rekrytointiyhteistyötä Metalli- ja teknologiateollisuuden yritysten toiminnan laajentuminen on kunnan keskeinen elinkeinoelämän tavoite

Nykytila

2022

Tavoite

65 vuotta
täyttäneitä oli
35,6 %
kuntalaisista
vuonna 2022

Kotona asuvia 75
vuotta täyttäneitä
vastaavan ikäisestä
väestöstä
89,7%
vuonna 2021

Ikäihmiset

Ikäihmisten
hyvinvointi
Arvokas ja turvallinen
vanhuus
Osallisuus,
vaikuttamisen
mahdollisuus

Palvelurakenne ja
palvelut määritellään
vuosittain TA:ssa
sekä toiminta- ja
järjestämis-
suunnitelmissa